

PATVIRTINTA

VšĮ Krekenavos pirminės sveikatos priežiūros centro

Vyr. gydytojos 2015 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. V - 40

KORUPCIJOS PREVENCIJOS VŠĮ KREKENAVOS PIRMINĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS
CENTRE 2015–2019 M. PROGRAMA**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Korupcijos prevencijos VšĮ Krekenavos pirminės sveikatos priežiūros centre (toliau – centras) šakinės korupcijos prevencijos sveikatos sistemoje 2015–2019 metų programos (toliau – Programa) paskirtis – užtikrinti ilgalaikę, veiksmingą ir kryptingą korupcijos prevencijos ir kontrolės sistemą sveikatos sistemoje 2015–2019 metais.

2. Programa apima svarbiausias korupcijos prevencijos sveikatos sistemoje nuostatas. Programa orientuota į korupcijos rizikos veiksnių mažinimą ir šalinimą, taip pat korupcijos rizikos veiksnių valdymą.

3. Programoje vartojamos sąvokos:

3.1. **Korupcijos rizikos veiksniai** – priežastys, sąlygos, įvykiai ir aplinkybės, dėl kurių gali būti padarytas korupcinio pobūdžio teisės pažeidimas.

3.2. **Korupcinio pobūdžio teisės pažeidimas** – valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens administracinis, darbo drausmės ar tarnybinis nusižengimas, padarytas tiesiogiai ar netiesiogiai siekiant arba reikalaujant turtinės ar kitokios asmeninės naudos (dovanos, pažado, privilegijos) sau ar kitam asmeniui, taip pat ją priimant, kai tai daroma piktnaudžiaujant tarnybine padėtimi, viršijant įgaliojimus, neatliekant pareigų, pažeidžiant viešuosius interesus, taip pat korupcinio pobūdžio nusikalstama veika.

3.3. **Valstybės tarnautojui prilyginamas asmuo** – asmuo, kuris dirba arba kitais įstatyme numatytais pagrindais eina pareigas viešajame arba privačiajame juridiniame asmenyje ar kitoje organizacijoje arba verčiasi profesine veikla ir turi atitinkamus administracinius įgaliojimus, arba turi teisę veikti šio juridinio asmens ar kitos organizacijos vardu, arba teikia viešąsias paslaugas, taip pat arbitras arba prisiekusysis.

3.4. Kitos Programoje vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme ir kituose įstatymuose apibrėžtas sąvokas.

4. Programa parengta atsižvelgiant į sveikatos sistemos aplinkos analizę, Jungtinių tautų konvenciją, Europos Komisijos 2014 metų kovos su korupcija Europos Sąjungoje ataskaitą ir joje pateiktas rekomendacijas, sociologinių tyrimų rezultatus, visuomenės, viešųjų ir privačių sveikatos priežiūros įstaigų pateiktus pasiūlymus.

5. Programa įgyvendinama pagal Programos įgyvendinimo priemonių planą.

**II. KORUPCIJOS SVEIKATOS SISTEMOJE SITUACIJOS, PRIELAUDŲ IR APRAIŠKŲ
ANALIZĖ**

6. Korupcijos apraiškos ASPĮ toliau išlieka viena iš problemų. Pagrindinės priežastys, lemiančios korupciją, – neaiškios administracinės procedūros ir nepakankamas jų viešumas, gydytojų ir pacientų nesąžiningumas, neteisėtas lobizmas, nepakankamas kontrolės mechanizmas ir kt. Susiduriama su problema, kad visuomenė neretai pateisina kyšio davimą, nes tada norimos paslaugos gaunamos greičiau. Korupcijos riziką didina ir dideli asignavimai sveikatos apsaugai. Korupcijos rizika sveikatos sistemoje išlieka dėl asmens sveikatos priežiūros įstaigų vadovų ryšių su medicinos priemonėmis, technika ir vaistiniais preparatais prekiaujančiomis privačiomis bendrovėmis, kurioms sudaromos palankios sąlygos laimėti viešuosius pirkimus. Sveikatos priežiūros įstaigoms vadovauja ar jose dirba asmenys, dirbantys ir privačiose ASPĮ, jų savininkai ar

bendrasavininkiai, dėl to kyla viešųjų ir privačių interesų konflikto rizika. Valstybiniam sektoriui priklausančių prietaisų ir instrumentų neteisėtas naudojimas privačiai aptarnaujant pacientus, farmacijos bendrovės kartais vykdo nesąžiningą konkurenciją, o jų veikla reklamuojant vaistinius preparatus ne visada yra skaidri. Korupcijos apraiškos fiksuojamos dėl farmacijos bendrovių atstovų gydytojams teikiamų įvairių neformalių paslaugų siekiant, kad jų gaminami ir (arba) platinami vaistiniai preparatai, dažniausiai brangūs, skirti onkologinėms, kardiologinėms ar kitoms sudėtingoms ligoms gydyti, būtų skiriami pacientams; dėl sveikatos priežiūros įstaigų vadovų, kurie, iš anksto susitarę su tam tikromis verslo įmonėmis, siekia jas proteguoti, Valstybinei ligonių kasai prie SAM pateikia prašymus dėl aprūpinimo centralizuotai apmokamais vaistiniais preparatais ir nurodo didesnę konkrečios bendrovės platinamų vaistinių preparatų poreikį; dėl patalpų, esančių sveikatos priežiūros įstaigose, nuomos privatiems juridiniams asmenims, teikiantiems farmacijos paslaugas; dėl viešųjų asmens sveikatos priežiūros įstaigų išteklių panaudojimo gydant privačių asmens sveikatos priežiūros įstaigų pacientus; dėl fiktyvių nedarbingumo pažymėjimų išdavimo; dėl nepagrįstų siuntimų į medicininės reabilitacijos įstaigas, slaugos skyrimo, nedarbingumo lygio nustatymo. Teikiant asmens sveikatos priežiūros paslaugas vis dar pasitaiko neoficialių atsiskaitymų už suteiktas paslaugas:

6.1. Tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis“ ir SAM užsakymu atliktos apklausos duomenimis, gyventojai daugiausia kyšių davė regiono ir rajono lygmens ligoninėse, respublikos lygmens ligoninėse, poliklinikose.

6.2. Nėra sudarytų sąlygų patogiai teikti paramą sveikatos priežiūros įstaigoms, todėl sveikatos priežiūros sistemą norintys remti Lietuvos gyventojai dažnai tą daro tiesiog mokėdami neteisėtus atlygius gydytojams.

7. Nustatant neįgalumo ir (arba) darbingumo lygį asmens sveikatos priežiūros įstaigų gydytojų veikla ne visada yra skaidri. Neįgalumą ir nedarbingumą nustatančioms institucijoms ne visada yra pateikiama teisinga ir išsami informacija, būtina teisingam ir pagrįstam sprendimui dėl neįgalumo ir darbingumo lygio nustatymo priimti.

8. Nustatoma korupcijos apraiškų sveikatos sistemoje vykdomuose viešuosiuose pirkimuose. Yra kelios pagrindinės aukštą korupcijos lygį lemiančios priežastys: didelė viešųjų pirkimų įtaka sveikatos priežiūros įstaigoms ir verslo subjektams, nepakankamai veiksmingas kontrolės mechanizmas, nepakankama atsakomybė už padarytus pažeidimus, politikų įtaka ir pan. Tam tikrais atvejais korupcijai pasireikšti vis dar turi įtakos neformalus išankstiniai susitarimai, kvalifikacinių reikalavimų pritaikymas proteguojamoms įmonėms, nereikalingų ar papildomų darbų pirkimas, netinkamas sutarčių vykdymas ir nepakankama jų vykdymo priežiūra, tiekėjų piktnaudžiavimas jiems suteikta teise ginti savo interesus, konkurenciją ribojantys (karteliniai) susitarimai. Viešuosiuose pirkimuose dalyvaujantys tiekėjai sudaro neleistinus susitarimus, o pagal šiuo metu galiojančią teisinę reguliavimą sudėtinga tokius tiekėjus pašalinti iš viešojo pirkimo.

9. Problemų yra ir privačiose asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančiose įstaigose. Teikiant asmens sveikatos priežiūros paslaugas privačiose ASPĮ nustatomi šie rizikos veiksniai: reikalaujamas užmokestis už tam tikrą procedūrą ar gydymą be eilės; reikalaujamas užmokestis už kokybiškas asmens sveikatos priežiūros paslaugas; vaistinių preparatų pavyzdžių, kurie turėtų būti dalijami nemokamai, pardavimas pacientams; brangesnio gydymo pasiūlymas siekiant proteguoti tam tikrų vaistinių preparatų naudojimą ar specialias sveikatos priežiūros paslaugas teikiančias įstaigas; įvairių sveikatos pažymų klastojimas paciento prašymu; netinkamo gydymo metodo parinkimas, išrašant netinkamų, neefektyvių, brangesnių vaistų; tam tikrų vaistinių preparatų protegavimas vykdant neetišką, teisės aktų reikalavimų neatitinkančią jų reklamą; pacientui susimokėjus už tam tikras paslaugas, prastesnės kokybės, žemesnio lygio paslaugų suteikimas siekiant taupyti privačios įmonės išteklius.

III. KORUPCIJOS PREVENCIJOS CENTRE TEISINĖ IR INSTITUCINĖ BAZĖ

10. Centras yra Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos sudėtyje esanti savivaldybės viešoji įstaiga, teikianti asmens sveikatos priežiūros paslaugas.

11. Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme nustatyta, kad už korupcijos prevenciją savivaldybių įstaigose atsako vadovas. Jis privalo imtis būtinų šio įstatymo įgyvendinimo priemonių.

12. Centre vyr. gydytojos įsakymu yra paskirti asmenys, kurie atsakingi ir už korupcijos prevenciją ir kontrolę, patvirtinta korupcijos prevencijos programa, kasmet nustatoma korupcijos pasireiškimo tikimybė.

IV. CENTRO VEIKLOS SRITYS, KURIOSE GALIMA KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖ

13. Centre vykdoma veikla yra priskiriama prie veiklos sričių, kuriose galimas korupcijos pasireiškimas.

14. Centro veikloje galima išskirti veiklos sritis, kuriose galima korupcijos pasireiškimo tikimybė:

14.1. kompensuojamųjų vaistinių preparatų ir medicinos pagalbos priemonių skyrimas;

14.2. prekių ir (ar) paslaugų viešieji pirkimai;

14.3. nelegalūs mokėjimai teikiant mokamas ir apmokamas iš PSDF biudžeto lėšų asmens sveikatos priežiūros paslaugas pacientams;

V. PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINYS

15. Programos tikslas – išaiškinti ir šalinti korupcijos centre prielaidas, užtikrinti skaidresnę ir veiksmingesnę įstaigos bei jų darbuotojų veiklą.

16. Programos uždavinys – galimų korupcijos priežasčių, sąlygų atskleidimas ir šalinimas, įgyvendinant korupcijos prevencijos programos įgyvendinimo priemonių planą, siekiant, kad visos lėšos, skiriamos sveikatos sistemai, būtų naudojamos pagal paskirtį ir racionaliai kokybiškoms sveikatos priežiūros paslaugoms teikti, pacientų teisėms ir laisvėms užtikrinti, taip pat poveikis sveikatos sistemos darbuotojams, siekiant atgrasinti nuo galimos korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos.

17. Korupcijos prevencijos tikslui ir uždaviniui pasiekti numatoma:

17.1. vykdyti nuolatinę kryptingą korupcijos prevencijos politiką, užtikrinti veiksmingą numatytų programos įgyvendinimo priemonių įvykdymą;

17.2. nustatyti veiklos sritis centre, kuriose galima korupcinė veika, bei sąlygas jai atsirasti ir plisti, teikti siūlymus dėl lokalinių teisės aktų tobulinimo;

17.3. skatinti nepakantumą korupcijos apraiškoms;

17.4. programoje numatytas priemones sieti su socialinių problemų sprendimu;

visokeriopai ginti visuotinai pripažįstamas paciento teises ir laisves, centre darbuotojų teises bei laisves ir nepažeisti nekaltumo prezumpcijos;

18. Siekiant sėkmingai vykdyti Korupcijos prevencijos programų nuostatas centre vyr. gydytojos įsakymu paskiriamas asmuo, kuriam pavedama vykdyti korupcijos prevenciją ir kontrolę.

19. Korupcijos prevencijos bendrosios priemonės:

19.1. korupcijos prevencijos programos parengimas ir tikslinimas;

19.2. teisės aktuose įtvirtinto teisės aktų projektų antikorpucinis vertinimas;

19.3. informacijos apie asmenis, siekiančius užimti pareigas centre, pateikimas teisės aktų nustatyta tvarka;

19.4. informacijos pateikimo valstybės tarnautojų ir juridinių asmenų registrams, Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo nustatytais atvejais;

19.5. centro darbuotojų mokymas;

19.6. nustatytų korupcijos atvejų paviešinimas.

20. Veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, įvertinimą teisės aktų nustatyta tvarka atlieka centro vyr. gydytojos paskirtas asmuo, atsakingas už korupcijos prevenciją ir kontrolę, atsižvelgiant į Specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymą Nr. 2-170.

21. Centre parengiama ir Programos įgyvendinimo priemonių plane nustatytais terminais pateikiama Sveikatos apsaugos ministerijai bei Panevėžio rajono savivaldybės administracijai korupcijos prevencijos programa.
22. Rengiant teisės aktų projektus, reguliuojančius visuomeninius santykius, susijusius su prekių ar paslaugų viešaisiais pirkimais, jei šis teisės aktas viešai skelbiamas teisės aktų nustatyta tvarka, atliekamas teisės akto projekto antikorpucinis vertinimas.
23. Siekiant, kad centre dirbtų tik nepriekaištingos reputacijos asmenys, informacija apie asmenis, siekiančius eiti pareigas, turi būti tikrinama teisės aktų nustatyta tvarka.
24. Teisės aktų nustatyta tvarka pateikiama valstybės tarnautojų ir juridinių asmenų registrams visa privaloma teikti šiems registrams reikalinga informacija.
25. Antikorpucinis švietimas organizuojamas atsižvelgiant į šias nuostatas:
  - 25.1. centro darbuotojams organizuojami seminaruose, paskaitose ar kiti antikorpucinio švietimo renginiai;
  - 25.2. centro interneto svetainės puslapyje skelbiama Korupcijos prevencijos programa ir jos įgyvendinimo priemonių planas. Šiuose puslapiuose būtina skelbti apie įgyvendinamas antikorpucines priemones, numatyti galimybę interneto vartotojams pateikti savo komentarus, atsiliepimus, siūlymus, pranešimus ir kt.
  - 25.3. centro interneto svetainės puslapyje skelbiamas kreipimasis į sveikatos sistemos darbuotojus, taip pat gyventojus (pacientus) raginant telefonu, paštu, elektroniniu paštu atvirai ar anonimiškai pranešti apie korupcijos apraiškas ar įtarimus apie tokio pobūdžio veikas centre;
  - 25.4. centre interneto svetainėje skelbiamos darbuotojų elgesio, susidūrus su korupcinėmis veikomis, taisyklės;
  - 25.5. centre interneto svetainėje skelbiamas elektroninio pašto adresas bei telefono numeris, kuriuo asmenys galėtų anonimiškai pranešti apie įstaigos darbuotojų galimus pažeidimus, susijusius su įstaigos veikla;
  - 25.6. informacija, kur turi kreiptis pacientas, susidūręs su korupcinio pobūdžio veika, skelbiama visose įstaigos informacijos skelbimo vietose.
26. Centre iškart privalo būti paviešinti nustatyti korupcijos atvejai.

VI. INFORMAVIMAS APIE GALIMĄ KORUPCINĘ VEIKĄ

27. Siekiant sudaryti sąlygas veiksmingai vykdyti korupcijos prevenciją, būtina:
  - 27.1. sudaryti sąlygas centro darbuotojams, piliečiams anonimiškai pranešti Sveikatos apsaugos ministerijai, Panevėžio rajono savivaldybei ar įstaigos vyr. gydytojai savo įtarimus dėl galimos šių įstaigų darbuotojų korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos;
  - 27.2. Gavus informacijos dėl galimų ar korupcinių veikų, turinčių nusikalstamos veikos požymių, nedelsiant informuoti Specialiųjų tyrimų tarnybą teisės aktuose nustatytais sąlygomis ir tvarka.

VII. SIEKIAMI REZULTATAI IR VERTINIMO KRITERIJAI

28. Programa siekiama tokių rezultatų:
  - 28.1. sumažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę;
  - 28.2. padidinti nepakantumą korupcijai;
  - 28.3. pagerinti korupcijos prevencijos priemonių centre organizavimą;
  - 28.4. padidinti visuomenės pasitikėjimą įstaigos vykdoma veikla.
29. Programos ir jos įgyvendinimo priemonių vykdymas ir kontrolė turi būti vertinami pagal šiuos rodiklius:
  - 29.1. atliktų korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimų skaičius;
  - 29.2. įvykdytų Programos įgyvendinimo priemonių plano priemonių skaičius;
  - 29.3. neįvykdytų Programos įgyvendinimo priemonių plano priemonių skaičius;
  - 29.4. Programos įgyvendinimo priemonių plano priemonių įgyvendinimas nustatytais terminais;
  - 29.5. pateiktų rekomendacijų keisti lokalinius teisės aktus ar jų projektus skaičius;
  - 29.6. priimtų rekomendacijų keisti lokalinius teisės aktus ar jų projektus skaičius;
  - 29.7. ištirtų pažeidimų, susijusių su korupcija, skaičius;

29.8. Kiekviena konkreti Programos įgyvendinimo priemonių plano priemonė vertinama pagal Programos priemonių plane nustatytus vertinimo kriterijus.

VIII. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS, STEBĖSENA IR ATSKAITOMYBĖ

30. Programos uždaviniams įgyvendinti sudaromas korupcijos prevencijos centre 2014–2016 m. programos įgyvendinimo priemonių planas, kuris nustato tikslus, priemones, jų vykdymo terminus bei vykdytojus.

31. Programos įgyvendinimo priemonių plano priemonių vykdymą kontroliuoja, metodinę pagalbą korupcijos prevencijos klausimais teikia Sveikatos apsaugos ministerijos Korupcijos prevencijos skyrius pagal Sveikatos apsaugos ministro patvirtintą šio skyriaus veiklos planą.

32. Už konkrečių Programos įgyvendinimo priemonių plane numatytų priemonių įgyvendinimą pagal kompetenciją atsako centro vyr. gydytoja.

33. Į centro korupcijos prevencijos programos įgyvendinimo priemonių planą turi būti įtrauktos Programoje numatytos priemonės.

34. Siekiant nuosekliai vertinti pasiektą pažangą, nustatyti kliūtis ir problemas, kylančiąs įgyvendinant Programą:

34.1. vykdyti Programos įgyvendinimo priemonių plane nurodytų priemonių įgyvendinimo stebėseną ir vertinimą;

34.2. atsižvelgiant į kintančias aplinkybes ir veiksnius, turinčius ar galinčius turėti įtakos Programos įgyvendinimo priemonių įgyvendinimui, koreguoti jas ar pakeisti efektyvesnėmis ar racionalesnėmis;

34.3. periodiškai, vieną kartą per metus, pasibaigus IV ketvirčiui, ne vėliau kaip iki kito ketvirčio pirmo mėnesio 10 dienos, informaciją apie priemonių įgyvendinimo eigą, jų veiksmingumą ir tai pagrindžiančius duomenis pateikti Sveikatos apsaugos ministerijos Korupcijos prevencijos skyriui bei Panevėžio rajono savivaldybės administracijai.

35. Visa informacija apie Programos įgyvendinimą skelbiama viešai centro interneto svetainėje.
